

Advies informateur Gerrit Jan Swinkels

Op weg naar een nieuw bestuur 2015-2019

Provincie Noord-Brabant

“Formeer een college
van VVD, CDA en SP”

Inhoud

Advies informateur Gerrit Jan Swinkels	5
Bijlage 1: Verslag gesprek van de informateur met de SP	7
Bijlage 2: Verslag gesprek van de informateur met de PVV	10
Bijlage 3: Verslag gesprek van de informateur met CU/ SGP	13
Bijlage 4: Verslag gesprek van de informateur met PvdD	15
Bijlage 5: Verslag gesprek van de informateur met de VVD	17
Bijlage 6: Verslag gesprek van de informateur met GroenLinks	19
Bijlage 7: Verslag 1 ^e gesprek van de informateur met D66	22
Bijlage 8: Verslag gesprek van de informateur met de PvdA	25
Bijlage 9: Verslag gesprek van de informateur met Lokaal Brabant	28
Bijlage 10: Verslag gesprek van de informateur met het CDA	30
Bijlage 11: Verslag gesprek van de informateur met 50 plus	32
Bijlage 12: Verslag gesprek van de informateur met VVD, CDA en SP	34
Bijlage 13: Verslag 2 ^e gesprek van de informateur met D66	35
Bijlage 14: Verslag gesprek informateur en VVD, CDA, SP (en D66)	37

Beste Statenleden,

Als informateur adviseer ik de fracties van VVD, CDA en SP om in de formatieperiode te onderzoeken of zij, zowel programmatisch in een coalitieakkoord op hoofdlijnen als op het aantal en de zwaarte van de portefeuillevverdeling, tot overeenstemming kunnen komen.

Als informateur had ik de opdracht te zoeken naar een meerderheidscoalitie met een zo breed mogelijke steun in Provinciale Staten. Met uitzondering van de PVV hebben alle fracties varianten van meerderheidscoalities aangedragen. Een college van VVD, CDA, SP en D66 doet naar mijn idee het meest recht aan de verkiezingsuitslag: een brede afspiegeling van de Staten en een coalitie waarin alle grote partijen vertegenwoordigd zijn die een meerderheidscoalitie nastreven.

In de informatiegesprekken hebben de fractievoorzitters van de huidige drie coalitiepartijen aan mij aangegeven dat zij de komende vier jaar de bestaande samenwerking willen voortzetten en zij de ruggengraat zouden moeten vormen van een nieuwe coalitie. Daarnaast heb ik kunnen concluderen dat er geen programmatische knelpunten bestaan tussen VVD, CDA en SP en dat deze partijen een - zij het krappe - meerderheid in Provinciale Staten hebben. Daarmee was het voor mij duidelijk dat VVD, CDA en SP onderdeel zouden moeten zijn van een nieuw te vormen college en vielen mogelijke coalities die een van deze partijen uitsloten af.

Omdat VVD, CDA en SP in de informatiegesprekken ook hebben aangegeven met een nieuw elan een nieuwe impuls te willen geven, heb ik in een tweede ronde een verbreding van de huidige coalitie met D66 nader onderzocht. Ik heb hiervoor eerst gezamenlijk met de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP gesproken. In dit gesprek bleek mij een open en constructieve houding voor dit voorstel. Om een mogelijke samenwerking met D66 scherper in beeld te krijgen, is in dit gesprek een viertal vragen aan D66 geformuleerd die ik in een tweede gesprek aan D66 heb voorgelegd. Op basis van deze gesprekken heb ik de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP nogmaals uitgenodigd om aan hen mijn conclusies voor te leggen.

In dit laatste gesprek is door de drie fractievoorzitters geconcludeerd dat er geen inhoudelijke blokkades zijn om met D66 tot een inhoudelijk gelijkwaardig bestuursakkoord te komen. Wel zou een consequentie van een coalitie met D66 kunnen zijn dat voor de benodigde gelijkwaardigheid in de coalitie een college met 7 gedeputeerden geformeerd zou moeten worden. De fractievoorzitters hebben hierop aangegeven deze eventuele consequentie eerst in hun afzonderlijke fracties te willen sonderen. Uit een telefonische terugkoppeling van de drie fractievoorzitters over deze sondering, heb ik moeten concluderen dat er onvoldoende draagvlak is om op basis van gelijkwaardigheid in de formatiefase met D66 tot een college te kunnen komen. Daarmee was het voor mij verder ook niet meer opportuun andere vierpartijencoalities te onderzoeken.

Eventuele samenwerking van VVD, CDA en SP met een kleine partij, in de vorm van gedoogsteun of als medeondertekenaar van het bestuursakkoord zonder daarbij een gedeputeerde te leveren, kan indien gewenst door de drie partijen tijdens of na de formatie geïnitieerd worden.

Ik dank alle fracties voor de goed voorbereide en openhartige wijze waarop zij met mij van gedachten hebben gewisseld over de vorming van een nieuw college. Graag had ik dit advies in de 'wij' vorm opgeschreven om mijn ambtelijke ondersteuners te bedanken voor hun inzet en reflectie op mijn handelen als informateur. Zoals afgesproken ontvangt u samen met dit advies ook de verslagen van alle informatiegesprekken, die een onlosmakelijk onderdeel uitmaken van mijn advies.

Gerrit Jan Swinkels,

's-Hertogenbosch, 8 april 2015

Bijlage 1: Verslag gesprek van de informateur met de SP

Woensdag 1 april 2015, 10.30 - 11.45 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Nico Heijmans (SP), Johan van den Hout (SP), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting over het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Heijmans wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de SP op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De kiezer heeft versplinterd haar stem uitgebracht, want echte grote winnaars zijn er niet. De huidige coalitie heeft haar meerderheid behouden. De twee grootse partijen zijn –weliswaar met verlies- de grootste partijen gebleven. De SP heeft de afgelopen vier jaar voor het eerst meebestuurd. Je zou de conclusie kunnen trekken dat de kiezer de SP hiervoor niet heeft afgestraft, maar beloond heeft voor het nemen van die bestuurlijke verantwoordelijkheid.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

De SP benoemt vier belangrijke thema's: werkgelegenheid/ economie, verduurzaming van de landbouw, leefbaarheid, en energie.

Op het gebied van werkgelegenheid zijn de laatste vier jaar belangrijke stappen gezet. Nog steeds, mede vanwege de crisis, is de werkloosheid in Brabant te hoog. Werkgelegenheid voor lager geschoolden en het vakonderwijs behoeven speciale aandacht. Daarnaast is vrijetijdseconomie een terrein waar echte kansen liggen voor Brabant. In de verduurzaming van de landbouw is het de vraag hoe we voortvarend voortbouwen en versnellen op de stap die we in de goede richting hebben gezet. De ambitie 'al het vlees duurzaam in 2020' staat immers voor de deur. De SP is trots op de economische ontwikkeling en het vestigingsklimaat in Brabant, en de uitdagingen liggen daarbij niet alleen op het economische, maar zeker ook op ruimtelijk vlak. De SP voelt er bijvoorbeeld niet voor om bedrijventerreinen in de uitverkoop te zetten. Leefbaarheid bespreken in haar totale context, is een wens van de SP. Dat we duiden wat we hieronder verstaan, dat we komen tot een integrale aanpak. Met een duidelijke rol van de provincie hierin, ook op financieel vlak. Energie is ook een belangrijk thema de komende periode. Het nieuwe energieakkoord wil de SP omarmen en handen en voeten geven, dat is een uitdaging. Daarbij is het een optie om vanuit de immunisatieportefeuille te investeren in maatschappelijk renderende projecten, met als voorwaarde dat dit uiteindelijk geen reserves aantast. Een voorbeeld zou woningisolatie kunnen zijn. Wat betreft de financiële ruimte in brede zin, pleit de SP voor een opschoningsoperatie, waarbij structurele taken niet meer met incidenteel geld gefinancierd kunnen worden.

3. Wat zijn voor de SP wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

De SP geeft aan, mede vanwege de goede samenwerking in de afgelopen vier jaar, eerst te willen onderzoeken of er met VVD en CDA een college gevormd kan worden. Eventueel denkt de SP daarbij aan gedoogsteun van CU/SGP en/of 50plus. Onderhandelingen met vier partijen is mogelijk, maar heeft niet de voorkeur. De voorkeur gaat ook minder uit naar een coalitie met 5 of meer partijen, omdat dat de spirit en de daadkracht van de coalitie niet ten goede komt. Wanneer er gekozen wordt voor een gedoogpartner, dan is het belangrijk voor de SP dat de coalitiepartijen elkaar eerst goed in de ogen hebben gekeken, en de hoofdlijnen van een bestuursakkoord hebben geschetst.

Het huidige college kent vijf gedeputeerden. De SP vindt dat je daarmee sec het werk wat een portefeuille vraagt net kan behappen als bestuurder, maar dat bij nieuwe hoge ambities op het gebied van economie en landbouw, er 6 gedeputeerden nodig zijn.

In de ontwikkelingen naar 'besturen 3.0', is de provincie op de goede weg. Dat gaat over 'durven loslaten', ruimte geven voor initiatieven van Brabantse inwoners, bedrijven en organisaties. Bijvoorbeeld bij natuurbeleid is er veel initiatief bij de streek gelaten. Dat is soms nog even wennen voor onze Staten. De SP geeft aan dat we soms nog opener naar de bevolking kunnen zijn, en vaker nog zaken los moeten kunnen laten. Het zou zonde zijn als het indienen van een motie een doel op zich is. We kunnen nog meer profiteren van het voeren van open discussies in onze Staten. Het gaat vooral om de vraag: hoe ga je met elkaar om?

De SP ziet graag een bestuursakkoord op hoofdlijnen, maar wel met een goede duiding en gelabelde middelen. Het goed sturen op maatschappelijke uitkomsten, draagt hieraan bij. Nu zijn middelen soms nog ten onrechte als doel geformuleerd.

De SP sluit in de samenwerking geen partijen op voorhand uit, ook de PVV niet, op voorwaarde dat deze partij afstand neemt van ongelijkheid en discriminerende uitspraken.

4. Wat zijn voor de SP zwaarwegende thema's?

De bereikbaarheid rond Eindhoven is een heikel punt voor de SP. De SP wil benadrukken dat 'asfalt' geen principekwestie is, maar geeft ook aan dat er in de nieuwe Staten geen meerderheid is voor het huidige voorstel. Er moeten zeker maatregelen getroffen worden om de bereikbaarheid in Zuid-Oost Brabant aan te pakken. Dat kan met lokale oplossingen, de aanpak van knelpunten bij Veghel en Helmond, en met de oplossingen die smart mobility in de toekomst bieden. Veel van de maatregelen die nu voorliggen in het 'doorstartdossier' kan de SP onderschrijven (lokaal pakket Veghel/ ongelijkvloerse kruisingen). De aanpak voor de oost/west verbinding onderschrijft de SP niet, maar als na realisatie van de lokale oplossingen blijkt dat die verbinding echt nodig is, zal dat geaccepteerd moeten worden. Eerst dus de gehele ladder van Verdaas doorlopen, voordat er een nieuwe weg wordt aangelegd. De voor- en tegenstanders zijn soms zo gepassioneerd dat het tot in de haarvaten gevoeld wordt. De SP zoekt naar ruimte om de impasse te doorbreken, en daarbij te zoeken naar een nieuwe term voor 'de Ruit'. Daarbij wenst de SP een realistische kostenraming. Als de kosten worden onderschat kunnen de komende jaren andere ambities onder druk komen te staan.

5. Wat verder ter tafel kwam

- De SP geeft aan dat het goed is om stevig door te praten over de aanpak van urgentiegebieden rond de intensieve veehouderij;
- De A58 en A67 zijn weliswaar rijkswegen, maar dienen aangepakt te worden;
- Erfgoedcomplexen en de rol van de provincie, is een thema wat aandacht behoeft. Hoeveel willen we hierin investeren de komende jaren?

Bijlage 2: Verslag gesprek van de informateur met de PVV

Woensdag 1 april 2015, 12.30 – 14.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezig

Alexander van Hattem (PVV), Patricia van der Kammen (PVV), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Van Hattem wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de PVV op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De verkiezingsuitslag is voor de PVV een lichte tegenvaller geweest. Maar deze uitslag moet worden gezien vanuit het perspectief dat de opkomst lager was dan in 2011 (dat is nadelig voor de PVV) en er dit keer meer politieke partijen aan de verkiezingen hebben mee gedaan en er ook meer partijen zijn verkozen in de Staten. De PVV is van mening dat met het behaalde resultaat van zeven zetels de partij een stabiele factor in de Staten is. Inzet van de PVV is deelname aan de coalitie. De partij staat open in het proces en is bereid mee te regeren, zij het dat dit niet ten koste gaat van alles. Het moet niet ten koste gaan van de fundamentele kernvisie. De PVV geeft aan dat zij zich, in het belang van de Brabantse belastingbetalende burger, in de afgelopen periode al op verschillende punten constructief heeft opgesteld ten aanzien van collegevoorstellen.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

Maatschappelijke uitdagingen

Voor de PVV is de Agenda van Brabant dringend aan heroverweging toe. De Agenda van Brabant is vooral de agenda van de bestuurders, de PVV wil een agenda van de Brabanders. De burgers moeten meer centraal staan. De PVV is voorstander van focus op de provinciale kerntaken. Dat zijn voor de PVV infrastructuur, economie en ruimtelijke ordening. De PVV staat op het standpunt dat cultuur geen zelfstandige kerntaak is. De PVV hecht er wel waarde aan dat de Brabantse identiteit en het Brabantse erfgoed behouden blijft. Behoud van de leefbaarheid en het woon- en vestigingsklimaat zijn voor de PVV erg belangrijk, zo mogen grootschalige erfgoedcomplexen niet gebruikt worden voor de vestiging van asielzoekerscentra.

Onderwerpen bestuursakkoord

Voor de PVV is het verkiezingsprogramma vertrekpunt voor verdere onderhandelingen. Specifiek belangrijke thema's zijn infrastructuur en economie. Paar punten uit dit programma die in het gesprek specifiek zijn benoemd:

- Infrastructuur: de schop moet de grond in wat betreft de Ruit rondom Eindhoven, de Noordoostcorridor moet doorgaan; daarnaast aanpak van Rijkswegen zoals A67 en A58, door voorfinanciering en/of medefinanciering.
- Meer ontwikkelkansen voor toerisme aangrijpen en meer inzetten op toerisme en recreatie als een belangrijke economische motor van Brabant;
- Stimuleren van ondernemerschap: ondernemers met ideeën en plannen worden gefaciliteerd in plaats van ontmoedigd, regels mogen niet in de weg zitten; meer aandacht voor het MKB;
- Handelsbetrekkingen met andere R&D-regio's, met name Israël, versterken;

- Europese subsidies benutten vanuit het uitgangspunt dat de Brabantse agenda leidend is, en niet de EU-agenda. Subsidiemogelijkheden benutten zonder toe te geven aan Brusselse beleidseisen en regelzucht;
- Agrofood: Niet alles achter de komma willen regelen, bedrijfsvoering is aan de ondernemer; Regeldruk beperken tot kaderstelling voor overlast, volksgezondheid en dierenwelzijn. Voorbeeld nemen aan Israël.

3. Wat zijn voor de PVV wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

Wenselijke coalities

De PVV benadrukt dat zij op voorhand geen enkele partij uitsluit. De PVV geeft aan de meest voor de hand liggende samenwerkingspartners CDA en VVD te vinden. In de afgelopen Statenperiode trok de PVV al vaak met deze partijen op. Een coalitie van PVV, CDA en VVD zou een minderheidscollege betekenen, waarbij binnen de Staten op thema's naar een meerderheid zal moeten worden gezocht. Voor de PVV past daar een bestuursakkoord op hoofdlijnen bij, dat niet op voorhand helemaal is dichtgetimmerd. Door derden gesloten akkoorden mogen wat de PVV betreft geen integraal onderdeel uitmaken van een bestuursakkoord. De inhoud moet altijd besproken en afgewogen kunnen worden door Provinciale Staten als volksvertegenwoordiging. De PVV geeft aan dat een coalitie niet op voorhand op alle thema's eensgezind naar buiten hoeft te treden. In deze gevallen geldt het adagium: 'agree to disagree'.

Bestuurscultuur

De PVV staat open voor vernieuwing van de bestuurscultuur. Wat de PVV betreft is de huidige opzet van de commissievergaderingen niet heilig. Niet alle Statenvoorstellen hoeven automatisch in commissieverband te worden besproken. De ervaring leert dat discussies in de Statencommissie vaak dunnetjes worden overgedaan in de PS-vergadering. Sommige voorstellen kunnen wat de PVV betreft, zoals de begroting 2015, direct voor bespreking in PS worden geagendeerd. Het is van belang dat er tempo voor Brabant wordt gemaakt (i.p.v. vergaderen): de schop moet de grond in! Verder staat de PVV op het standpunt dat voorstellen die aan de Staten worden aangeboden objectief van aard (minder gekleurd) moeten zijn. De voorstellen dienen transparant te zijn. Informatieaanbod onder de noemer kennis moet alle kanten van het politieke spectrum te bedienen. Nu bedient de informatie vaak een eenzijdig politiek spectrum.

Aantal gedeputeerden

Niet meer dan nodig om de kerntaken te vervullen.

4. Wat zijn voor de PVV zwaarwegende thema's?

De PVV heeft aangegeven dat op voorhand niets totaal onbespreekbaar is. Van essentieel belang voor de PVV is echter het mogen verschillen van mening over de islam. De PVV zal in dat licht ook nooit meewerken aan een beleid waarbij multiculturele subsidies of andere vormen van ondersteuning van islamisering onderdeel worden van het provinciale beleid, zoals dat in het verleden het geval was.

- Het wel realiseren van de Ruit rondom Eindhoven is voor de PVV een heel hard punt;
- Een ander hard punt voor de PVV is dat de Provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd en de middelen worden geoormerkt voor het provinciale wegennet (wegen, fietspaden, bruggen, inclusief doorstroming en verkeersveiligheid). Ophoging is alleen bespreekbaar als de inkomsten verkregen uit de opcenten niet toereikend zijn voor het

dekken van deze provinciale bestedingen ten behoeve van het Brabantse wegennet, maar éérs zal dan op andere posten bezuinigd moeten worden;

- Het Groenfonds, Energiefonds, Cultuurfonds en Breedbandfonds dienen direct te worden opgeheven. Sowieso is evaluatie op korte termijn van alle fondsen noodzakelijk, de investeringen in voornoemde fondsen wil de PVV anders inzetten. Bij het Energiefonds is de PVV principieel tegen het inzetten van provinciale middelen t.b.v. windenergie;
- Het Interprovinciaal Overleg (IPO) mag geen verlengstuk van Brussel zijn, focus op de rol van belangenbehartiger van de provincies;
- De PVV geeft aan dat er geen nieuwe bestuurslagen (zoals metropoolregio Eindhoven) gecreëerd mogen worden, er is al genoeg bestuurlijke drukte.
- Gemeentelijke herindelingen moeten niet van bovenaf worden doorgedrukt, maar gedragen worden door de bevolking. Per referendum zou dat kunnen worden gepeild.

5. Wat verder ter tafel komt

Het gesprek wordt afgesloten met een korte toelichting op de status van de informatieve handreiking en het financieel voorjaarsbericht, dat door de ambtelijke organisatie is opgesteld en via de algemeen directeur aan de nieuwe Staten is aangeboden.

Bijlage 3: Verslag gesprek van de informateur met CU/ SGP

Woensdag 1 april 2015, 14.00-15.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezig

Hermen Vreugdenhil (CU/ SGP), Arie van Loon (CU/ SGP) Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

De informateur licht het proces kort toe en geeft aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Vreugdenhil wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de CU/ SGP op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De CU/ SGP is blij om in de Staten terug te keren met een zetel, na een statenperiode afwezig te zijn geweest. De CU/SGP heeft wederom de kracht van twee samenwerkende partijen, gebundeld in één geluid. Wat de kiezer precies heeft gezegd op 18 maart, is niet direct te zeggen, omdat landelijke politieke ontwikkelingen een rol spelen. Je kunt wel de conclusie trekken dat de huidige coalitie in Brabant niet afgestraft is op haar gevoerde beleid. Daarom is het ook logisch als deze coalitie aangevuld met een vierde partij doorgaat. Dit vanwege het feit dat de huidige coalitie nu slechts de kleinst mogelijke meerderheid zou hebben en daardoor kwetsbaar is. Daarnaast vertelt de CU/ SGP dat tijdens de campagne een veelgehoord geluid op straat was, dat er onvrede is over de politiek. De politiek heeft de komende vier jaar een taak dat vertrouwen te herwinnen en een betere verbinding te maken met de samenleving.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

De CU/ SGP heeft als constructieve niet-coalitiepartij meegedacht met de start van de Agenda van Brabant, en de totstandkoming van de Verordening Ruimte. Dat waren open debatten, transparant, en waarin alle Statenleden een actieve rol kregen. De CU/SGP hoopt de hoofdlijnen van de Agenda van Brabant vast te kunnen houden, waarbij in de komende vier jaar enkele accenten verlegd kunnen worden. Dat zijn dan accenten op het gebied van het veiligheidsvraagstuk en de drugsproblematiek, , bereikbaarheid van en leefbaarheid op het platteland. Met de toekomstige omgevingsvisie ligt er in Brabant echt een kans om in te zetten op gebiedsontwikkeling, met een koppeling van onder andere het leefbaarheidsvraagstuk en een ruimtelijke agenda. Hier draagt de CU/SGP graag aan bij.

3. Wat zijn voor de CU/SGP wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

Als je het meeste recht wilt doen aan de verkiezingsuitslag, dan zouden de drie grootste partijen, VVD, CDA en SP samen met de partij die de meeste zetels erbij kreeg, D66, een coalitie kunnen vormen. Mede omdat de huidige coalitie na de verkiezing zoals gezegd een kwetsbare meerderheid heeft, zou het goed zijn om met een vierde partij een stabiel bestuur te vormen. In welke constructie of met welk aantal gedeputeerden een stabiel bestuur gevormd wordt, is hierbij van ondergeschikt belang. Er ligt wat CU/SGP betreft geen blokkade om het aantal gedeputeerden uit te breiden.

In eerste instantie past de CU/ SGP een bescheiden houding, wanneer de vraag komt om samen te werken in of met een coalitie. Wanneer de CU/SGP gevraagd wordt, dan geeft de partij aan dat de CU/SGP nooit wegloopt voor haar verantwoordelijkheid. Wanneer het deelname in een coalitie zou betreffen, dan is het zaak dat alle coalitiepartijen (klein of groot) aan alle tafels zitten, zowel bij de formatie als in de periode daarna.

Een bestuursakkoord op hoofdlijnen zoals het vorige bestuursakkoord heeft de voorkeur, omdat er dan voldoende ruimte is voor PS om in een open debat verder invulling aan het akkoord te geven. De CU/SGP waarschuwt voor het 'doordrukken' van beleid in het bestuursakkoord en vraagt aandacht voor een zorgvuldig proces.

4. Wat zijn voor de CU/ SGP zwaarwegende thema's?

Het CU/ SGP heeft een centrum programma, waarbij de partij aangeeft geen lastige punten te zien in aansluiting op andere programma's. Er zijn dan ook geen breekpunten of voorstellen die de CU/ SGP liever teruggedraaid had willen zien. De CU/SGP geeft aan zich realistisch en bescheiden op te stellen.

Wat betreft de bereikbaarheid in de regio Eindhoven, geeft de CU/ SGP aan dat het belangrijk is het onderwerp weer in de juiste procesrol te zetten. Het is geen binaire Ja/Nee-vraag die in het bestuursakkoord beantwoord zou moeten worden. Het zou goed zijn een transparant proces af te spreken, waarin alle belangen worden meegewogen, en meer samenwerking met gemeenten wordt gezocht. Daarnaast is het bereikbaarheidsvraagstuk breder dan Zuid-Oost Brabant en is voor de CU/SGP bijvoorbeeld ook de spoorlijn Breda-Utrecht een wens.

Indien de CU/SGP aan een coalitie zou deelnemen, dan wil de CU/SGP vanuit haar overtuiging een zelfstandig standpunt in kunnen nemen over topsportbeleid.

5. Wat verder ter tafel kwam

De CU/ SGP geeft aan het belangrijk te vinden dat de externe geluiden die de informateur bereiken via brieven en manifesten, ook daadwerkelijk gehoord worden. Zo is bijvoorbeeld de samenwerking met de Brabantse Waterschappen waardevol, in de verdere ontwikkelingen binnen ecologie, natuur, het deltaprogramma en het Provinciaal Milieu-en Waterplan (PMWP).

Bijlage 4: Verslag gesprek van de informateur met PvdD

Woensdag 1 april 2015, 15.30 – 17.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezig

Marco van der Wel (PvdD), Paranka Surminski (PvdD), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Van der Wel wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de PvdD op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

- De opkomst laat zien dat burgers het vertrouwen in de politiek aan het verliezen zijn;
- Er zijn duidelijk partijen die zetels verloren hebben. De PvdD vraagt zich sterk af of die de juiste koers voor Brabant varen. Elke partij mag daar zijn eigen conclusies uit trekken;
- De PvdD-fractie is verdubbeld, een resultaat dat kan worden toegeschreven aan een duidelijke boodschap;
- De PvdD wil een radicaal andere insteek waarbij de provincie mededogen, duurzaamheid, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid leidend maakt.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

Maatschappelijke uitdagingen

- De Brabantse identiteit en sociale cohesie verbeteren;
- Realiseren van een leefbaar Brabant, waarbij niet méér de leidraad moet zijn, maar béter;
- Beschermen van de kwetsbare waarden voor mens en dier, gezondheid en welzijn;
- Economische groei is de oorzaak van de problemen en niet de oplossing;
- De druk op onze leefomgeving neemt toe door het intensieve gebruik, daar waar de vorige coalitie meer en meer aanstuurde op intensiever gebruik. Grenzen vervagen en rechten worden vergeven;
- Regels moeten niet soepeler, maar duidelijk, logisch & te handhaven zijn en gehandhaafd worden. Voor burgers, maar ook voor de overheid. Regels kunnen niet eindeloos worden opgerekt en aangepast aan alle individuele wensen van personen en bedrijven;
- In die zin zijn er duidelijk problemen in Brabant aan te wijzen. De vraag is of de laatste coalitie die op de juiste manier heeft benaderd. De PvdD heeft daar grote twijfels over.

Onderwerpen bestuursakkoord

- Meer natuur;
- Minder intensieve veehouderij, meer stimuleren van kleinschaligheid;
- Minder grote en risicovolle projecten, dieptepunt is de Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij;
- Minder wegeninfrastructuur en meer andere aanpak, zoals snel openbaar vervoer en metro;
- Meer naar de burgers luisteren, bv. in de discussie rondom windmolens;
- Meer effectiviteitsmeting en transparantie in het bestuur, bijvoorbeeld bij de gebiedsopgaven.

Ten aanzien van het thema werkgelegenheid:

- De PvdD betwijfelt of je als provincie dat kunt stimuleren;
- Belasting op arbeid omlaag, belasting op grondstoffen omhoog;
- Het werkt averechts om als provincie regels te versoepelen om arbeid te creëren;
- Meer inzetten op 'made in Brabant', meer lokaal maken en werken.

3. Wat zijn voor de PvdD wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

- Het gaat erom wat je samen wilt bereiken. Met een aantal partijen lukt dat en met een aantal niet;
- De PvdD sluit geen partij uit. Wel wil de partij aansturen op een nieuwe en heldere koers. In beginsel geeft de PvdD er de voorkeur aan om meer samen te werken met GroenLinks, D66, SP, PvdA en 50PLUS. En eventueel aangevuld met Lokaal Brabant;
- D66 een plaats geven in het dagelijks bestuur zou recht doen aan de verkiezingsuitslag;
- Stel een bestuursakkoord op hoofdlijnen op, timmer aan de voorkant niet teveel dicht.

4. Wat zijn voor de PvdD zwaarwegende thema's?

De PvdD heeft geen breekpunten genoemd.

5. Wat verder ter tafel komt

-

Bijlage 5: Verslag gesprek van de informateur met de VVD

Woensdag 1 april 2015, 17.50-19.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Bert Pauli (VVD), Martijn van Gruijthuijsen (VVD), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

De informateur geeft een korte toelichting op het proces en geeft aan dat het gespreksverslag z.s.m. aan de heer Pauli wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de VVD op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De VVD koestert het feit dat ze na een spannende verkiezingsnacht wederom de grootste partij in Brabant is. Ondanks een aantal landelijke politieke incidenten, heeft de kiezer het kennen en kunnen van de VVD in Brabant bevestigd. Dat de coalitie een meerderheid heeft behouden na de verkiezingen, is bijzonder in vergelijking met de uitslag in andere provincies. De coalitie onder leiding van de VVD heeft het goed gedaan. Daarom is de VVD er een warm voorstander van deze koers vast te houden.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

In de toekomst wil de VVD een nieuwe dimensie toevoegen aan de prestaties van de afgelopen vier jaar. Een Agenda van Brabant 2.0 als kapstok voor komende periode behoort tot de mogelijkheden. De VVD noemt vier essentiële punten waar op een innovatieve manier naar gekeken moet worden. Welvaart, arbeidsmarkt, leefbaarheid (hoe faciliteren wij een participatiesamenleving?) en duurzaamheid (niet alleen energie, maar ook ontwikkeling naar een Brabant met minder criminaliteit en overlast, verdraagzaam in de omgang). Dit vraagt in ieder geval om structurele budgetruimte voor de regionale economie.

De krimpende dorpen, met vergrijzing en de trek van jongeren naar de steden, zijn een andere uitdaging. De krimpogave vraagt om een integrale benadering op regionaal niveau, waarin stad en platteland elkaar versterken, en oplossingen altijd een integraal antwoord zijn op het doel wat je voor ogen hebt. In de samenwerking verschuift de focus van de triple helix naar de quadruple helix, waarbij ook individuen een plek krijgen. Dit vraagt om een andere denk- en werkwijze van de provincie en haar bestuur en organisatie. De provincie moet partijen 'verlokken' om te gaan veranderen.

Andere uitdagingen liggen op het vlak van de doorontwikkeling naar een internationale regio en aandacht voor de onderwijsstructuur. Het MBO en VMBO kunnen aantrekkelijker gemaakt worden, door dit vanuit de economie te stimuleren. De provincie kan daarbij een initiërende, stimulerende of ondersteunde rol vervullen.

3. Wat zijn voor de VVD wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

De VVD wil de komende periode, omdat er sprake is van een meerderheid, de goede samenwerking met CDA en SP continueren. Eventueel kan daarbij tijdens het onderhandelingsproces breder draagvlak worden gezocht bij een of meer kleinere partijen, in de vorm van gedoogsteun. Hoe die gedoogsteun er uit kan zien, nu en in de verdere statenperiode, zal nader bekeken moeten worden. De VVD geeft op dit moment geen voorkeur aan een vierde coalitiepartij. Programmatisch moet er dan meer water bij de wijn worden gedaan in vergelijking met drie samenwerkende partijen. In een situatie waarin er scherpere (financiële) keuzes gemaakt moeten worden, is dat niet wenselijk.

De VVD geeft aan dat het aantal gedeputeerden in een college de inhoud moet volgen en dat een college met 6 gedeputeerden voor de VVD niet op bezwaren stuit. In de samenwerking met PS ziet de VVD graag voldoende ruimte voor debat en dialoog, in combinatie met een efficiënte vorm van samenwerken en externe oriëntatie van Statenleden. Stabiliteit en constantheid zijn een groot goed. Om de reden dat de PVV in de afgelopen statenperiode veel tegen heeft gestemd, ziet de VVD de PVV niet als een constructieve coalitiepartner. Indien de formateur een coalitie met D66 zou voorstellen, dan heeft dit niet de eerste voorkeur van de VVD. Dit omdat er een meerderheid met drie partijen gevormd kan worden. Daarnaast geeft de VVD aan benieuwd te zijn naar wat D66 inbrengt op de onderwerpen arbeidsmarktbeleid, energie, landbouw en de bereikbaarheid van de regio Eindhoven omdat hierover in de afgelopen periode voor de VVD verrassende standpunten werden ingenomen.

De VVD ziet graag een bestuursakkoord op hoofdlijnen. Het is daarbij van belang cruciale dossiers met elkaar uit te diepen. En daarnaast ruimte te laten om in te springen op kansen in de veranderlijke wereld waarin we leven en in de politieke arena bij onderwerpen breder draagvlak kunt realiseren. Je kunt ook veel bereiken zonder direct je portemonnee te trekken.

4. Wat zijn voor de VVD zwaarwegende thema's?

De VVD heeft geen lastige punten richting de andere partijen. Desgevraagd geeft de VVD aan dat er geen besluiten zijn uit de afgelopen periode die zij terug had willen draaien. Wel kan er in de toekomst een andere oplossingsrichting gekozen worden indien de te maken keuzes dit verlangt. Wat betreft de bereikbaarheid van de regio Eindhoven, geeft de VVD aan dat de partijen elkaar zullen vinden in het feit dat er iets gedaan moet worden aan de bereikbaarheidsproblematiek in die regio. Hoe de oplossing er precies uit moet zien, daarover zal nog doorgepraat moeten worden. De VVD ziet een oplossing in het plan zoals beschreven in het doorstartdossier, met daarbij meer oog voor de natuur en de landschappelijke inpassing van de oost-westverbinding, en met meer oog voor de belangen van omwonenden.

5. Wat verder ter tafel kwam

De noodzaak om heldere keuzes te maken binnen een geringer budget, vraagt om ondernemende, creatieve en daadkrachtige bestuurders van de provincie Noord-Brabant.

Bijlage 6: Verslag gesprek van de informateur met GroenLinks

Donderdag 2 april 2015, 10.30 – 12.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezig

Patricia Brunklus (GL), Karin van den Berg (GL), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan mevrouw Brunklus wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens GL op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

Het politieke landschap is, in lijn met het landelijke beeld, na 18 maart meer versnipperd geraakt. In PS zijn er meerdere partijen van gelijke zetelomvang, geen enkele politieke stroming heeft de overhand. T.o.v. de vorige bestuursperiode heeft GroenLinks met drie zetels in PS stand gehouden. Daarmee heeft GroenLinks stand gehouden en is de partij op de weg terug na de grote dip uit 2012. De grootste partijen (CDA en VVD) hebben iets verloren.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

GroenLinks heeft in haar verkiezingsprogramma aangegeven waar de uitdagingen voor de komende periode liggen. De samenleving is volop in verandering en op diverse provinciale beleidsterreinen staan er grote transitie op de rol. Voor GroenLinks zijn de voornaamste thema's voor de volgende bestuursperiode:

- Circulaire economie
- Energietransitie
- Natuur op orde
- Behoud Brabantse mozaïekstructuur van stad en platteland
- Verduurzaming van de landbouw (m.n. de intensieve veehouderij), met aandacht voor de gezondheidseffecten voor omwonenden
- Werkgelegenheid (met name West-Brabant)
- Verbinding met de burgers, burgers aan zet
- Verbindingen tussen de steden, smart mobility

De transitie betekenen ook iets voor de bestuursstijl, rol en taakopvatting van de provincie, waarin de komende periode stappen moeten worden gezet. Ten aanzien van de Essent-investeringsstrategie stelt GroenLinks voor:

- Dat de opgerichte investeringsfondsen meer worden gericht op de combinatie van klimaat, mens en economie;
- Te bekijken of er in het Groenfonds iets in de spelregels veranderd zou kunnen worden om ontwikkelingen sneller los te trekken;
- Bij het Brabant C-fonds te bezien of er nog wel extra middelen, bovenop de reeds beschikbaar gestelde € 25 mln, aan het fonds toegevoegd moeten worden;
- De middelen uit het Spaar- en Infrafonds meer in te zetten voor smart en green mobility;

- In een nieuwe tranche middelen te reserveren voor duurzame energie. En deze middelen in te zetten naar het voorbeeld van provincie Overijssel, met een aanpak gericht op de eindgebruiker ('business' to 'consumer');
- In een nieuwe tranche middelen te reserveren voor het samen met de steden lostrekken van stedelijke ontwikkelingen, waar banken vanwege de economische crisis nu niet bereid zijn om de financiering te leveren.

3. Wat zijn voor GL wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

GroenLinks geeft aan dat D66 bij de laatste twee Statenverkiezingen een grote overwinning heeft geboekt. Daarnaast heeft de SP er een zetel bij gekregen en zijn de traditionele partijen (CDA en VVD) in omvang afgenomen. De verkiezingsuitslag maakt duidelijk dat het tijd wordt voor een progressiever geluid in Brabant: niet radicaal, maar gericht op transitie. Een nieuwe coalitie zou daar een afspiegeling van moeten zijn. De voorkeurscoalitie van GroenLinks is VVD, SP, D66 en GL. Een paar alternatieven:

- De PvdA ook laten toetreden tot de coalitie. GroenLinks heeft in het verleden altijd op een uiterst prettige en constructieve manier met de PvdA samengewerkt;
- Een coalitie vormen van CDA, SP, D66 en GL. Ten aanzien van het CDA maakt GroenLinks de kanttekening dat het CDA in het verleden goede dingen heeft gedaan rondom het verbeteren van de leefbaarheid in gebieden, maar in het landbouwdossier nog teveel op traditionele oplossingen lijkt te leunen;
- Een coalitie van VVD, CDA, SP en GL kan ook, mits er goede afspraken tussen de partijen worden gemaakt.

Ten aanzien van het aantal gedeputeerden kan GroenLinks zich voorstellen dat het aantal gedeputeerden, omwille van de zichtbaarheid naar buiten toe, iets wordt uitgebreid t.o.v. de huidige samenstelling.

GroenLinks streeft een bestuurscultuur na met minder bureaucratie en interne procedures. De doorlooptijden zijn nu erg lang en discussies uit de Statencommissies worden vaak overgedaan in PS. Door meer integraal en thematisch te werken zoals in de Statencommissie TSP, kunnen thema's veel efficiënter en effectiever worden aangepakt. GroenLinks hecht eraan dat er bij de start van de beleidscyclus voldoende ruimte in de Staten is voor het voeren van een goede discussie. Daar past geen dichtgetimmerd bestuursakkoord bij. Burgers en belanghebbenden moeten beter bij het provinciale beleid worden betrokken.

4. Wat zijn voor GL zwaarwegende thema's?

- GroenLinks wil graag de voorkeursvariant van de Ruit rond Eindhoven terugdraaien. Het aanleggen van infrastructuur door het Dommeldal is voor de partij een breekpunt. GroenLinks staat open voor alternatieven van aanpassingen in omringende wegen en meer investeren in smart en green mobility (proeftuin);
- Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij op burgers en het komen tot echte oplossingen voor de problemen van de intensieve veehouderij.

5. Wat verder ter tafel komt

- GroenLinks is bereid om, ten behoeve van de transitie van de intensieve veehouderij in en om de urgentiegebieden, mee te werken aan het beschikbaar stellen van middelen voor het verplaatsen van boerenbedrijven;
- GroenLinks geeft aan dat de leefbaarheid in West-Brabant een aandachtspunt is voor de nieuwe bestuursperiode;
- Ten aanzien van het programma Veerkrachtig Bestuur geeft GroenLinks aan dat de provincie in sommige gevallen de regie strakker mag gaan voeren;
- Het breedbandfonds dient te worden herzien op nut en noodzaak. Is wat toen is bedacht, nog wel noodzakelijk voor de provincie?
- In de komende bestuursperiode kan de samenwerking met de B5 en Brussel verder versterkt worden.

Bijlage 7: Verslag 1^e gesprek van de informateur met D66

Donderdag 2 april 2015, 13.00-14.25 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Anne-Marie Spierings (D66), Tineke Klitsie (D66), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan mevrouw Spierings wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens D66 op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

D66 is blij met de uitslag. Vier jaar geleden ging de fractie van 1 zetel naar 5 zetels, en nu heeft de partij wederom in alle gemeenten winst behaald. Als D66 de uitslag duidt, dan ziet zij met de komst van nieuwe partijen een versplintering van het politieke landschap. SP heeft ook gewonnen. Bij het CDA ziet D66 in de afgelopen 12 jaar een dalende trend in de behaalde zetels. Bij de VVD fluctueert het aantal zetels, maar daarin is geen trend te ontdekken. Je ziet wel dat in het verleden VVD en CDA samen een ruim aantal zetels binnen haalden. Nu zie je daarin een structurele verschuiving ontstaan.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

D66 noemt vier maatschappelijke uitdagingen. De belangrijkste uitdaging is op het gebied van werkgelegenheid, het creëren van meer banen in Brabant. En op lange termijn gaat het om de positie van onze provincie in de globale economie. Dat werkgelegenheid een belangrijk punt is, is een gemene deler, volgens D66. Op innovatie & ondernemerschap scoort de provincie misschien al bovengemiddeld, maar op dit terrein moet de provincie zichzelf blijven uitdagen, én producten naar de markt brengen (valorisatie). Regelgeving/procedures zitten ondernemers nog te vaak onnodig in de weg. Onderwijs is direct aan werkgelegenheid te koppelen. Toekomstig bestendig onderwijs (met voldoende stageplaatsen en passend onderwijs) is essentieel voor de Brabantse economie.

Naast werkgelegenheid liggen de grootste maatschappelijke opgaven op het gebied van: transitie van de landbouw, energietransitie, bereikbaarheid en bestuurskracht in Brabant. De landbouw is een belangrijke (economische) sector in Brabant. De provincie heeft de opgave om een omlijdend beeld te schetsen hoe wij de omgeving kunnen beschermen, en tegelijkertijd ruimte kunnen bieden aan ondernemerschap en innovatie. De energietransitie, schone milieu technologie, kan veel banen scheppen. Werken aan bereikbaarheid kan ook die functie hebben. Op het gebied van bereikbaarheid is het belangrijk kansen te benutten op het vlak van innovatie en smart mobility. Bestuurskracht is een andere belangrijke opgave. D66 vindt het belangrijk dat gemeenten inwoners en bedrijven snel en vakkundig helpen. Wanneer duidelijk wordt dat een gemeente alle uitdagingen niet meer zelfstandig aan kan, kan de provincie hierop meer doorpakken. D66 denkt aan een Agenda van Brabant 2.0, waarin aandacht is voor deze maatschappelijke uitdagingen, en waarbij het maatschappelijk veld nadrukkelijk een rol krijgt in de totstandkoming ervan.

3. Wat zijn voor D66 wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

De D66-fractie is een ervaren fractie, heeft zetels gewonnen, en is klaar om in Noord-Brabant voor het eerst mee te besturen.

De voorkeur gaat uit naar een coalitie met vier partijen. D66 ziet bij voorkeur een samenwerking met de VDD zitten. Daarnaast ziet D66 aanknopingspunten met alle andere partijen, behalve met de PVV. Verschillende coalitiesamenstellingen zijn mogelijk, en gelijkwaardig aan elkaar. D66 wil vooral een stabiel college. Geen vijf of meer partijen, omdat dat ingewikkeld is om goed en stabiel te houden. Voor de stabiliteit is het ook van belang dat de chemie tussen de bestuurders en partijen goed is.

De continuering van de huidige coalitiepartijen ziet D66 als een kwetsbare optie, gezien de krappe meerderheid. Gezien de verkiezingswinst, het aantal zetels, en de middenpositie van D66 in het politieke spectrum, kan D66 als coalitiepartner een waardevolle nieuwe impuls geven aan het besturen in Brabant.

Gezien de maatschappelijke uitdagingen en ambitie vindt D66 een stap naar een extra gedeputeerde logischer, dan de stap naar minder gedeputeerden dan 5. Wanneer D66 in een coalitie komt, wil zij een gedeputeerde leveren.

D66 wil, gezien de snelle veranderingen in de samenleving, een ambitieus coalitieakkoord dat laat zien dat de coalitie stevige voortgang wil boeken op de belangrijke opgaven die er liggen. D66 wil duurzame innovatieve oplossingen samen met burgers en bedrijven realiseren.

Ten aanzien van de bestuurscultuur geeft D66 aan dat de samenwerking in commissies/ en PS-vergaderingen misschien slimmer en efficiënter kan. In de huidige commissiestructuur komen thema's of gebieden in meerdere commissies aan de orde. We zouden in de toekomst kunnen kijken hoe we thema's meer integraal kunnen behandelen. De doorlooptijd van dossiers kan korter.

4. Wat zijn voor D66 zwaarwegende thema's?

Alle punten zijn bespreekbaar voor D66. Dat ligt ook in hun basis, een pragmatische partij. D66 zou desgevraagd geen voorstellen terug draaien als zij in de coalitie komt. D66 zou misschien wel zaken heroverwegen in geval van nieuwe inzichten. D66 wil dat er goed wordt gekeken waar je toegevoegde waarde als provincie zit, en niet taken overnemen van bijvoorbeeld gemeenten.

D66 vertelt over de dossiers waar zij de afgelopen jaren in PS tegen hebben gestemd, en met welke redenen. D66 geeft aan dat in de dossiers waar zij niet mee konden instemmen, weloverwogen en constructief mee is gedacht. Als oppositiepartij kun je de rol opnemen de aandachtspunten van dossiers zwaar te laten wegen. Daarin zit een verschil in rol en houding als coalitie- en oppositiepartij.

Een van die dossiers betreft de bereikbaarheid in de regio Eindhoven. D66 geeft aan dat er in proces of eindresultaat een oplossing kan liggen. D66 denkt hierin graag mee. D66 ziet kansen om binnen een jaar de schop in de grond te zetten en actuele knelpunten eerst aan te pakken. In combinatie met openbaar vervoer en kansen op het gebied van smart mobility kun je winst boeken. In het huidige plan is een knip te maken (eerst de noord-zuid verbinding verbeteren,

daarna zoeken naar een oplossing voor de oost-west verbinding). Een gefaseerde aanpak kan acceptatie in de regio vergroten. Daarnaast kun je beter gebruik maken van de laatste inzichten in verkeersintensiteiten.

5. Wat verder ter tafel kwam

Volksgezondheid is een thema wat zwaarder zou moeten wegen als criterium bij belangrijke dossiers. Er is op dit moment wel aandacht voor, maar we zouden dit nog beter een plek kunnen geven.

Bijlage 8: Verslag gesprek van de informateur met de PvdA

Donderdag 2 april 2015, 14.30 – 16.00 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezig

Stijn Smeulders (PvdA), Antoinette Knoet-Michels, Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Smeulders wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens de PvdA op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De PvdA interpreteert de uitslag als volgt:

- De PvdA heeft net als de VVD verloren vanwege de landelijke tendens, maar heeft het in Brabant wel relatief goed gedaan;
- De huidige coalitie is niet duidelijk beloofd met een stevig mandaat tot voortzetting;
- Er is op een aantal dossiers (o.a. binnen natuur, infrastructuur, veehouderij/milieu) geen rechtse meerderheid meer van CDA/VVD/PVV;
- De kiezer heeft zich uitgesproken voor een Staten en een coalitie die meer in balans zijn;
- De coalitie zou volgens de PvdA daarom verbreed moeten worden en het 'gat' in de coalitie tussen SP en CDA/VVD moet volgens de PvdA opgevuld worden.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

- *Sterke economie, leidend naar meer banen voor Brabant*
 Voor de PvdA is het allerbelangrijkste dat in deze periode de Brabantse economie verder wordt versterkt en daarmee vooral de werkgelegenheid stijgt. Teveel mensen zitten werkloos thuis, specifiek de werkloosheid onder jongeren en 50-plussers dient te worden aangepakt. De PvdA steunt het gevoerde economische beleid van de afgelopen 4 jaar en wil hierin extra investeren. Daarbij hebben we de volgende prioriteiten:
  - Investeren in campussen waar bedrijven en kennisinstellingen werken aan innovaties;
  - Het beleid voor MKB'ers moet worden verstevigd en op maat worden gemaakt;
  - Onderwijs en arbeidsmarktbeleid verdienen veel aandacht;
  - Stimuleren van de transitie naar duurzame energie. Projecten ter verbetering van woningen met woningbouwcorporaties bijvoorbeeld. Plan 'nul op de meter in 2050' heeft de volledige steun van de PvdA;
  - De provincie moet verder inzetten op internationalisering en branding van Brabant;
  - De (inter)nationale bereikbaarheid van Brabant staat onder druk. We zetten stevig in richting Den Haag om de bereikbaarheid op de A2, A50, A58, A59, A67 te verbeteren en te zorgen voor goede treinverbindingen met Duitsland en België.
- *Meer aandacht voor sociale belangen*
 De uitdagingen in de samenleving zijn veranderd sinds de Agenda van Brabant werd opgesteld. Mensen maken zich zorgen over de snelle veranderingen in de zorg, de uitbreiding van de veehouderij, de aanleg van wegen, voorzieningen in de kleine kernen en de verschraving van het openbaar vervoer. De mate waarin leefbaarheid wordt ervaren, bepaalt een groot

deel van de aantrekkingskracht van Brabant en heeft naast een sociale een zeer directe economische betekenis. De provincie dient daarom nadrukkelijker rekening te houden met sociale belangen en milieubelangen. De PvdA pleit voor een update naar een socialere Agenda van Brabant, zodat de taken van de provincie beter aansluiten op de uitdagingen van deze tijd. De PvdA houdt een brede benadering aan in de opgave om sociale belangen en milieubelangen nadrukkelijker te betrekken:

Landbouw

- Op het platteland is een mix van activiteiten nodig om de balans tussen werken, wonen en vrije tijd te realiseren. Alleen al vanuit dit principe is het van belang regie te nemen in die gebieden waar de veehouderij zodanig dominant aanwezig is, dat andere economische activiteiten en wonen nagenoeg onmogelijk worden gemaakt;
- De inzet naar een duurzame veehouderij in 2020, heeft onze volledige steun en het beleid dient met tempo te worden voortgezet. In een samenspel met gemeenten en Rijk zal de BZV in volgende versies steeds meer onderbouwd kunnen worden en juridisch houdbaar zijn bij de Raad van State.

Ruimte

- De Omgevingswet gaat de ruimtelijke ordening van Nederland veranderen. De provincie dient hierop in te spelen door ontwikkelingen integraal en minder sectoraal te bezien;
- De PvdA wil de toenemende leegstand van winkels, bedrijfsruimte, stallen en kantoren aanpakken onder regie van de provincie.

Bestuur

Voor de PvdA is de kwaliteit van de dienstverlening van gemeente aan de Brabanders leidend. Kleine gemeenten kunnen de dienstverlening borgen door samen te werken of te fuseren. In beginsel moet dit van onderop komen;

Samenleving

De PvdA vindt dat investeren in de leefbaarheid en bereikbaarheid van dorpen en wijken, zorg, cultuur en sport een verantwoordelijkheid van de provincie is. Goede leefbaarheid en culturele- en sportvoorzieningen dienen het welzijn van Brabanders en zijn van belang voor het vestigingsklimaat in Brabant.

3. Wat zijn voor de PvdA wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

- Een coalitie waarin links en rechts goed in balans zijn;
- Er zijn diverse mogelijkheden om een meerderheidscoalitie van stevige omvang te formeren;
- De PvdA vindt het doorgaan van de huidige coalitie geen afdoende antwoord aan de kiezer, de kiezer heeft de huidige coalitie geen stevig mandaat gegeven;
- Het voortzetten van de (huidige) coalitie met gedoogsteun heeft niet de voorkeur omdat het voor de kiezer onduidelijk en weinig herkenbaar is, dit werkt het vertrouwen in de politiek en daarmee de opkomst bij de volgende Statenverkiezingen niet in de hand;
- Ook een coalitie die per onderwerp naar wisselende meerderheden zou moeten zoeken heeft niet de voorkeur, omdat er geen noodzaak voor is;
- De PvdA is bereid toe te treden tot een coalitie, maar geeft aan dat de oppositierol de PvdA ook niet slecht bevallen is. Voor de PvdA is de inhoud van het bestuursakkoord leidend bij het besluit om aan de coalitie deel te nemen;

- De PvdA ziet de volgende wenselijke meerderheidscoalities:

- VVD, SP, D66, PvdA
- CDA, SP, D66, PvdA
- VVD, CDA, D66 en PvdA
- VVD, CDA, SP en PvdA

De PvdA heeft een voorkeur voor een coalitie die inhoudelijk zo dicht mogelijk bij de standpunten van de PvdA ligt.

- Ook samenwerking met GroenLinks ziet de PvdA zitten, numeriek is het echter lastig om een coalitie te vormen waarin GroenLinks en de PvdA nodig zijn voor een meerderheid.
- De PvdA steunt een open en verbindende bestuurscultuur van harte, waarbij samen met het middenveld en de gemeenten en met betrokkenheid van burgers wordt bestuurd, het 'samen besturen van de PON';
- Het coalitieakkoord moet niet dichtgetimmerd zijn, er is ruimte nodig voor actualiteit en om met oppositie constructief de beste keuzes voor Brabant te maken. Het akkoord zou vooral de intenties van het bestuur moeten benoemen en de hoofdlijnen van het beleid;
- De PvdA heeft geen bezwaar tegen het uitbreiden van het aantal gedeputeerden naar 6;

De PvdA staat een bestuurscultuur voor waarbij de maatschappij beter bij het provinciaal beleid wordt betrokken. In de huidige werkwijze hebben belanghebbende partijen slechts 2 minuten inspreektijd. Dat moet anders kunnen waarbij provincie Overijssel met haar vernieuwende, open Statendagen als voorbeeld wordt genoemd. Daarnaast kan verkend worden of de huidige opzet van de Statencommissies niet aan herziening toe is. Goede ervaringen zijn er met de themacommissie TSP. Maar de ervaring is ook dat discussies in de Statencommissies nog eens dunnetjes in de PS-vergadering worden overgedaan. Een ander idee wat wordt gesuggereerd is het benutten van 'internetcommunities'.

4. Wat zijn voor de PvdA zwaarwegende thema's?

De PvdA geeft aan dat er geen besluiten uit de vorige bestuursperiode terug hoeven te worden gedraaid. De PvdA heeft twee punten die onderdeel uit dienen te maken van een coalitieakkoord:

- De transitie naar een duurzame veehouderij moet met meer regie en tempo worden voortgezet. Het middel is daaraan ondergeschikt;
- Er wordt samen met de meest betrokken gemeenten een gedragen alternatief voor de Ruit gevonden om de bereikbaarheid van de Brainportregio op andere wijze te verbeteren. De PvdA is er voorstander van om de A67 versneld te verbreden, de verkeersproblemen bij Veghel snel op te lossen en versneld het huidige weggennet rondom Eindhoven en Helmond te verbeteren.

5. Wat verder ter tafel komt

- De PvdA heeft de afgelopen vier jaar constructief oppositie gevoerd. Het meeste collegebeleid is door de PvdA gesteund;
- De PvdA is in staat om binnen de coalitie een verbindende rol te spelen en een aantal linkse oppositiepartijen meer met de coalitie te verbinden;
- De PvdA heeft goede contacten met de eigen gemeentebestuurders (o.a. Eindhoven) en in Den Haag met ministers en staatssecretarissen. De PvdA draagt graag bij aan een goede verbinding met de regio Zuidoost Brabant en met Den Haag.

Bijlage 9: Verslag gesprek van de informateur met Lokaal Brabant

Donderdag 2 april 2015, 16.00-16.40 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Jan Heijman (LB), Denise Kunst-van Suylekom (LB), Kees van Aert (LB), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Heijman wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens Lokaal Brabant op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

Lokaal Brabant is blij met de behaalde zetel in de Staten. In iedere gemeente in Brabant heeft de partij stemmen gekregen. Dat is een mooi resultaat voor een partij die nu acht maanden bestaat.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Wat zijn onderwerpen die in het bestuursakkoord vastgelegd zouden moeten worden?

Op het vlak van samenwerking/ herindeling in Brabantse gemeenten vindt LB dat de provincie een begeleider moet zijn, en niet een leider. De keuze is aan de gemeenten hoe, met wie, en in welke mate zij willen samenwerken. De provincie heeft de taak om de urgentie te benadrukken, het gesprek over samenwerking te stimuleren, niet om samenwerking of fusie op te leggen. Leefbaarheid in de kleine kernen is een tweede uitdaging. Hoe houden we bijvoorbeeld wonen in kleine kernen ook aantrekkelijk voor jongeren? Daarnaast vraagt het energievraagstuk om het stimuleren van innovatie.

3. Wat zijn voor Lokaal Brabant wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

De huidige coalitie heeft in de verkiezing een klein tikje gehad en twee zetels verloren, maar heeft volgens LB nog voldoende draagkracht de coalitie de komende vier jaar te continueren. Dit zou kunnen met (gedoog)steun van kleinere fracties als 50-plus en LB. LB heeft geen voorkeur voor een coalitie van VVD/CDA/SP en D66. De partij geeft aan dat hen als nieuwkomer een bescheiden rol past. De leden van LB zijn pragmatische mensen, dat zie je ook in hun manifest terug. Wanneer LB gevraagd zou worden deel te nemen aan de coalitie, zou zij vanaf het begin mee willen praten over een bestuursakkoord. Op het vlak van herindeling binnen gemeenten ziet LB een kans een waardevolle bijdrage leveren, door het lokale geluid te laten horen.

4. Wat zijn voor Lokaal Brabant zwaarwegende thema's?

Er zijn geen breekpunten. De mobiliteitsoplossing in Zuid-Oost Brabant kan een lastig punt zijn, maar LB is hier niet principieel in. LB is voor het aanpakken van de knelpunten, maar vraagt zich af of de weg door het Dommeldal nodig is. Voorwaarde is dat signalen van omwonenden en betrokkenen serieus genomen worden. Betrokkenen stellen vragen op het gebied van leefbaarheid en gezondheid, waar de provincie de afgelopen periode niet voldoende naar heeft

geluisterd. Dat er bij de betrokken overheidsbesturen nu geen meerderheid meer is voor deze oplossing, hoorde je de laatste tijd bijvoorbeeld niet terug in de discussie. Luisteren naar de omgeving is essentieel. In het zoeken naar een goede oplossing voor de bereikbaarheidsproblematiek is het daarnaast goed om openbaar vervoer (trein en bus) als alternatief reisvervoer te betrekken.

Desgevraagd heeft LB geen punten uit de afgelopen bestuursperiode die zij terug zou draaien. Dat zijn immers democratisch genomen besluiten. Wel ziet LB de provincie graag in de toekomst een meer faciliterende, dienende rol uitstralen en houding aannemen. Daarnaast zou LB graag zien dat de provincie sterker ageert tegen de opslag van kernafval, zoals dat nu speelt rond Valkenswaard/ Bergeijk.

5. Wat verder ter tafel kwam

Als nieuwkomer in de Staten en als eenmansfractie zou LB het op prijs stellen wanneer de fractie gefaciliteerd zou worden met twee burgerleden.

Bijlage 10: Verslag gesprek van de informateur met het CDA

Donderdag 2 april 2015, 18.30 - 19.45 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Marianne van der Sloot (CDA), Roland van Vugt (CDA), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan mevrouw Van der Sloot wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens het CDA op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

Vanwege de lage opkomst is de democratie de grootste verliezer van de verkiezingen geweest. De CDA fractie ziet deze lage opkomst ook als een opdracht aan de partijen om het vertrouwen in de samenleving te herwinnen. De VVD is met 1.777 stemmen verschil t.o.v. het CDA nipt de grootste partij geworden. De coalitiepartijen hebben iets verloren, maar geen grote klap gekregen en behouden een meerderheid in PS. In de Staten zijn er nu vijf grote partijen ontstaan. Daarnaast is er een aantal kleine partijen toegetreten tot de Staten, waardoor het politieke landschap versnipperd is geraakt. Het CDA ziet zichzelf als stabiele en verbindende partij.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

1. Leefbaar en veilig Brabant: Stedelijke en landelijke gebieden met elkaar verbinden, een stimulerende rol van de provincie om lokale initiatieven op te pakken, een prettige leefomgeving inclusief aandacht voor leegstand;
2. Brabant Werkt: Werkgelegenheid stimuleren. Bedrijven creëren de banen, de provincie heeft een faciliterende en stimulerende rol (wegnemen van drempels, inzetten op MKB, aanpakken van leegstand en stimuleren van recreatie & toerisme);
3. Duurzaam Brabant: Zorgen voor duurzaamheid (energie) en verduurzaming (landbouw);
4. Brabant Bereikbaar: Zorgen voor een bereikbaar Brabant (digitaal en fysiek);
5. Betrokken Brabant: Herwinnen van het vertrouwen van de burger. Regelgeving wordt niet zelden ingegeven vanuit wantrouwen en wordt inzet en capaciteit eenzijdig gericht. Burgers meer betrekken bij het provinciaal beleid. Als provincie meer vertrouwen schenken, en denken in oplossingen i.p.v. verzanden in bureaucratische regels.

3. Wat zijn voor het CDA wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

Het CDA wil mee regeren, maar niet tegen iedere prijs. Ervaringen met het huidige college zijn positief. Er is veel met elkaar bereikt. Die positieve ervaringen rechtvaardigen op zich een continuering. Deze coalitie heeft bovendien een meerderheid behouden. Bij het besturen van Brabant wil het CDA af van het denken in oppositie en coalitie. Meerderheden voor een voorstel dienen in PS te worden gezocht en gevonden. Voor het CDA mag het bestuursakkoord op hoofdlijnen worden opgesteld, waarbij ruimte wordt gelaten voor nadere invulling na discussie in de Staten.

Het verkennen van een coalitie met vier partijen is voor het CDA bespreekbaar, maar de ervaring leert dat het met drie partijen eenvoudiger is een bestuursakkoord op te stellen en een coalitie te vormen. Ten aanzien van het aantal gedeputeerden geeft het CDA aan dat er minimaal vijf gedeputeerden benodigd zijn. Het CDA is op zoek naar een cultuuromslag in denken en doen bij de ambtelijke organisatie, het college van GS en de Staten. Gezond boerenverstand mag het winnen van de bureaucratie. Procedures moeten sneller doorlopen kunnen worden, minder tijd zou aan vergaderingen op horen te gaan, waardoor er meer ruimte is voor activiteiten vanuit de fractie en in de Brabantse samenleving. De activiteiten van de provincie moeten meer naar buiten zijn gericht. Ambtenaren dienen meer ondernemend en maatwerkgericht te worden (directer contact en meer op locatie).

4. Wat zijn voor het CDA zwaarwegende thema's?

- Het CDA hecht aan de bereikbaarheid van de economisch relevante Brainport regio. Dat er een oplossing moet komen voor dit bereikbaarheidsknelpunt, staat voor het CDA buiten kijf;
- Voor het CDA is opschaling van de provincie onbespreekbaar. Brabant dient Brabant te blijven.

5. Wat verder ter tafel kwam

Het CDA geeft aan dat de werkwijze van de idop's (integrale dorpsontwikkelingsplannen) in het kader van leefbaarheid voor herhaling vatbaar zijn.

Bijlage 11: Verslag gesprek van de informateur met 50 plus

Vrijdag 3 april 2015, 9.00-9.55 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Mieke van Bree (50 plus), Horst Oosterveer (50 plus), Joop van Orsouw (50 plus), Chris Spooren (50 plus), Jan Frans Brouwers (50 plus), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Aftrap

Na een korte toelichting op het proces geeft de informateur aan dat het gespreksverslag z.s.m. wordt uitgewerkt en aan de heer Orsouw wordt toegezonden.

1. Wat heeft de kiezer volgens 50 plus op 18 maart gezegd en wat betekent de uitslag specifiek voor uw fractie?

De VVD is een stabiele partij gebleken. Het CDA scoort wisselvallig, in 8 jaar tijd is de fractie gehalveerd. De SP is afgelopen jaren stabiel in zetelaantal. Samen hebben de drie partijen nu een krappe meerderheid. 50 plus is tevreden met haar extra behaalde zetel. Kennelijk is er een behoefte bij ouderen om door 50 plus vertegenwoordigd te worden. 50 plus denkt dat zij stabiel genoeg is voor deelname aan een nieuw provinciaal bestuur.

2. Wat zijn voor de partij belangrijke maatschappelijke uitdagingen? Welke onderwerpen zouden in het bestuursakkoord vastgelegd moeten worden?

- Vergrijzing en leefbaarheid in Brabant behoeven aandacht. Het gaat bij leefbaarheid in kleine kernen om huisvesting voor ouderen, en voor jongeren, en de bereikbaarheid van steden en platteland (wegen, fietspaden, openbaar vervoer). De zorg is weliswaar geen provinciale taak, maar is wel belangrijk. De provincie dient er bijvoorbeeld voor te zorgen dat ziekenhuizen bereikbaar zijn;
- Openbaar vervoer moet maatwerk zijn. Kunnen we de mogelijkheden verkennen om met kleinere bussen te rijden bijvoorbeeld? Hoogwaardig openbaar vervoer kost veel geld (met aanleg van nieuwe stroken). Niemand heeft nog dé oplossing gevonden om de reiziger zo goed mogelijk te bedienen, en naar oplossingen te zoeken waarin mensen de auto laten staan. Te denken is ook aan betere verbindingen met het buitenland (bijv Breda-Utrecht treinverbinding), snelbussen richting België;
- Werkgelegenheid voor jongeren en voor ouderen;
- Veiligheid, op straat en thuis;
- Energie, duurzaamheid. Het Brabants energieakkoord is voor 50 plus een belangrijk akkoord. Over 15 jaar is het gas op. De ontwikkeling van duurzame, innovatieve, betaalbare alternatieven is noodzakelijk;
- Veehouderij, en voedselproductie. Hierbij is het zaak balans te zoeken tussen wonen, ondernemen, en natuur in het buitengebied. Brabant zou niet afhankelijk moeten zijn van het buitenland wat de voedselproductie betreft. Aandacht voor volksgezondheid in relatie tot de veehouderij is tevens belangrijk.

3. Wat zijn voor 50 plus wenselijke coalities en meerderheidsconstructies? Welke bestuurscultuur en aantal gedeputeerden passen daarbij?

De voorkeursvariant is VVD, CDA, SP en 50 plus. De huidige coalitie is een stabiele coalitie. 50 plus heeft de afgelopen bestuursperiode deze coalitie constructief gesteund. Het beleid van de huidige coalitie komt grotendeels overeen met beleid wat 50 plus wil voeren.

De prioriteit van 50 plus ligt in meedoen aan de coalitie, niet in het leveren van een gedeputeerde. Zij wil meedoen de komende vier jaar en vanaf het beginpunt meepraten over de inhoud van het bestuursakkoord. 6 gedeputeerden kan op instemming van 50 plus rekenen, dat is de meest voor de hand liggende optie.

Een bestuursakkoord op hoofdlijnen heeft de voorkeur. Op sommige majeure punten is het daarbij belangrijk om afspraken vast te leggen.

50 plus sluit in de samenwerking geen partijen uit. Zij is een democratische partij. 50 plus is een constructieve partij, en wil graag een steentje bijdragen in de coalitie.

4. Wat zijn voor het 50 plus zwaarwegende thema's?

50 plus heeft geen breekpunten. In de bereikbaarheid van de regio Eindhoven geeft 50 plus aan dat nut en noodzaak van het plan uit het doorstartdossier nog niet is aangetoond. Het is een 'nee tenzij'. Natuur moet beschermd worden. Een tunnel zou mogelijk uitkomst bieden. Als je op een innovatieve manier een creatieve oplossing kan vinden, dan is dat volgens 50 plus zeker te overwegen. Het plan rond de 'grote ruit' uit het verleden zou ook een optie kunnen zijn.

Daarnaast is de lastendruk van mensen, het besteedbaar inkomen, een zorg voor 50 plus. De provincie zou de lastendruk kunnen verlichten, door de opcenten motorrijtuigenbelasting te verlagen.

Desgevraagd geeft 50 plus aan dat er geen punten zijn uit de afgelopen periode die teruggedraaid moeten worden.

5. Wat verder ter tafel kwam

50 plus bedankt de informateur voor het prettige, open gesprek.

Bijlage 12: Verslag gesprek van de informateur met VVD, CDA en SP

Vrijdag 3 april 2015, 11.30-12.10 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Bert Pauli (VVD), Nico Heijmans (SP), Marianne van der Sloot (CDA), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Introductie

De informateur leidt het gesprek in. Hij geeft aan dat hij de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP heeft uitgenodigd voor een gezamenlijk gesprek in het tweede deel van de informatieronde omdat hij de drie partijen zijn dilemma uit het eerste deel van de informatieronde wil voorleggen. Aan de ene kant hebben de drie partijen allemaal aangegeven de komende vier jaar de bestaande samenwerking te willen voortzetten. Daarnaast zijn er programmatisch geen knelpunten en heeft deze coalitie een meerderheid. Daarmee is het helder dat VVD, CDA en SP de ruggengraat vormen van de nieuwe coalitie.

Aan de andere kant hebben VVD, CDA en SP ook alle drie aangegeven met nieuw elan een nieuwe impuls te willen geven aan bepaalde thema's. Verder benoemt de informateur de krappe meerderheid van één zetel. Door een vierde partij aan de onderhandelingstafel uit te nodigen, kunnen VVD, CDA en SP zowel invulling geven aan de nieuwe impuls als de krappe meerderheid. Vanuit het constructieve gesprek dat de informateur met D66 had, vraagt de informateur aan VVD, CDA en SP hoe zij er tegenaan zouden kijken om in de tweede fase van de informatieronde een coalitie met D66 te onderzoeken, dan wel welke argumenten de partijen hebben deze optie niet te willen verkennen?

Optie verkennen VVD, CDA, SP, D66

VVD, CDA en SP geven aan belang te hechten aan een zorgvuldig proces waarin alle mogelijke opties serieus verkend worden. Op een mogelijke coalitie met D66 ligt dan ook op voorhand geen blokkade. Wel worden knelpunten gezien bij het feit dat de extra coalitiepartner getalsmatig niet nodig is voor een meerderheid en het aantal gedeputeerden in deze coalitiesamenstelling. Om een mogelijke samenwerking met D66 scherper in beeld te krijgen, geven de partijen ter overweging mee aan de informateur om D66 in de tweede fase van de informatie een aantal aanvullende vragen te stellen.

De vragen die VVD, CDA en SP aan D66 zouden willen stellen zijn:

1. Welke dimensie(s) voegt D66 toe aan de programmatische koers die VVD, CDA, en SP de afgelopen periode hebben ingezet en hoe versterkt D66 deze lijn inhoudelijk? Waar wil D66 afwijken van de ingezette programmatische koers?
2. VVD, CDA en SP streven naar een bestuursakkoord op hoofdlijnen. Hoe ziet D66 de samenwerking op thema's die niet in het bestuursakkoord vastgelegd zijn, binnen een coalitie waarin D66 getalsmatig niet nodig is?
3. Welk beeld heeft D66 bij de samenstelling van het college, in het bijzonder het aantal gedeputeerden? Heeft D66 een voorkeur voor een bepaalde portefeuille? Zo ja, welke?
4. Hoe verhoudt de Brabantse D66-fractie zich tot landelijke D66 standpunten (bijvoorbeeld op het gebied van wietlegalisatie). Zijn er landelijke standpunten die de D66 fractie in de onderhandeling in zal brengen.

De informateur zal D66 op korte termijn uitnodigen voor een gesprek om deze vragen voor te leggen. Dit doet recht aan het zorgvuldige proces en het advies van de informateur.

Bijlage 13: Verslag 2^e gesprek van de informateur met D66

Dinsdag 7 april 2015, 8.20 - 9.25 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Anne-Marie Spierings (D66), Tineke Klitsie (D66), Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Jeroen Deneer (verslag).

Introductie

De informateur geeft aan dat hij vrijdag 3 april de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP heeft gesproken en zijn dilemma uit de eerste fase van de informatie heeft voorgelegd. Aan de ene kant hebben drie partijen aangegeven de komende vier jaar de bestaande samenwerking te willen voortzetten, zijn er geen programmatische knelpunten en heeft deze coalitie een meerderheid. Daarmee is helder dat VVD, CDA en SP de ruggengraat vormen van de nieuwe coalitie.

Aan de andere kant hebben VVD, CDA en SP ook aangegeven met een nieuw elan een nieuwe impuls te willen geven aan bepaalde thema's en hebben de 3 partijen een krappe meerderheid van één zetel in de Staten. Door een vierde partij aan de onderhandelingstafel uit te nodigen, kunnen VVD, CDA en SP zowel invulling geven aan deze nieuwe impuls als de krappe meerderheid. Vanuit het constructieve gesprek met D66, heeft de informateur aan VVD, CDA en SP voorgelegd om in de tweede fase van de informatie een coalitie met D66 te onderzoeken.

VVD, CDA en SP hebben aangegeven belang te hechten aan een zorgvuldig proces waarin alle mogelijke opties serieus verkend moet worden. Op een mogelijke coalitie met D66 ligt dan ook op voorhand geen blokkade. Om een mogelijke samenwerking met D66 scherper in beeld te krijgen, hebben de partijen ter overweging aan de informateur meegegeven om D66 in de tweede fase van de informatie een aantal aanvullende vragen te stellen.

1. Welke dimensie(s) voegt D66 toe aan de programmatische koers die VVD, CDA en SP de afgelopen periode hebben ingezet en hoe versterkt D66 deze lijn inhoudelijk? Waar wil D66 afwijken van de ingezette programmatische koers?

D66 geeft aan dat de koers van het huidige college goed is. De maatschappelijke opgaven die D66 ziet, komen overeen met die van de huidige coalitie: werkgelegenheid / economie / onderwijs, transitie van de landbouw, energietransitie, slimme mobiliteit en bestuurskracht. D66 ziet om die reden voldoende inhoudelijke aanknopingspunten om als vierde partij toe te treden tot de coalitie. D66 wil dus niet afwijken van het "wat". Op het "hoe kan D66 als toetredende partij voor denkkraft, verfrissing en vernieuwing zorgen. D66 geeft aan het afgelopen jaar diverse succesvolle moties te hebben ingediend die kleine aanpassingen of slimme vernieuwingen aan de voorstellen van de coalitie toegevoegd hebben en geeft aan geen punten te hebben die fundamenteel afwijken van de ingezette programmatische koers.

2. VVD, CDA en SP streven naar een bestuursakkoord op hoofdlijnen. Hoe ziet D66 de samenwerking op thema's die niet in het bestuursakkoord vastgelegd zijn, binnen een coalitie waarin D66 getalsmatig niet nodig is?

D66 geeft aan dat zij als een volwaardige coalitiepartner deel wil nemen aan de coalitie. Wat D66 betreft betekent dat niet een vijfde wiel aan de wagen vormen. Het betekent ook dat je elkaar over en weer in de Statenzaal niet verrast.

Natuurlijk is de samenwerking binnen het college een rijdende trein. Die hoeft ook niet van de rails, maar heeft wel behoefte aan wat nieuw meubilair of een fris nieuw kleurtje. Als in de formatie blijkt dat D66 als een volwaardige coalitiepartner geaccepteerd wordt, dan ziet D66 geen probleem dat zij getalsmatig niet nodig is voor de coalitie. Op basis van wederzijds vertrouwen kunnen dan de thema's die niet in het bestuursakkoord vastgelegd zijn, tegemoet getreden worden.

3. Welk beeld heeft D66 bij de samenstelling van het college, in het bijzonder het aantal gedeputeerden? Heeft D66 een voorkeur voor een bepaalde portefeuille? Zo ja, welke?

Om frisheid in het college van GS te brengen, stelt D66 voor om niet op voorhand in de huidige portefeuillevverdeling door te gaan, maar na te denken over andere portefeuilles. D66 heeft geen scherpe voorkeur hoe de portefeuillevverdeling er precies uit zou moeten zien. Dat is voor D66 een onderwerp dat samen met de coalitievormende partijen besproken behoort te worden. D66 heeft een voorkeur voor een portefeuille in de kerntaken van de provincie en die herkenbaar is voor de partij. Thema's die hierbij genoemd worden zijn: Economische Zaken, Ruimtelijke Ordening (incl. transitie landbouw), Energie en Financiën.

De suggestie die wordt gedaan is om van de sectorale portefeuillevverdeling af te stappen en te bewegen naar thematische, integrale en op de uitdagingen waar Brabant voor staat gebaseerde portefeuilles. Ten aanzien van het aantal gedeputeerden denkt D66 aan 6 gedeputeerden. Een ander aantal heeft niet de voorkeur, maar is wel bespreekbaar. De verdeling van het aantal gedeputeerden over de coalitiepartijen en zwaarte van de verschillende portefeuilles, volgt dan naar verhouding van de zetelverdeling in PS.

4. Hoe verhoudt de Brabantse D66-fractie zich tot landelijke D66 standpunten (bijvoorbeeld op het gebied van wietlegalisatie). Zijn er landelijke standpunten die de D66 fractie in de onderhandeling in zal brengen.

D66 geeft aan dat er op geen enkele manier sprake is van inhoudelijke sturing of beïnvloeding vanuit D66 landelijk. Er zijn geen landelijke richtlijnen geweest bij het opstellen van het provinciale verkiezingsprogramma. Het verkiezingsprogramma is volkomen autonoom tot stand gekomen, met uitzondering van het voorwoord dat door dhr. Pechtold geschreven is. Specifiek voor het genoemde voorbeeld van de wietlegalisatie: Dit is een bijzin in het programma geweest dat in de media veel aandacht gekregen heeft. Voor D66 is de zorg met name de criminaliteit die achter de drugsproductie en -handel schuilgaat.

Wat verder ter tafel kwam

D66 geeft aan benieuwd te zijn hoe de huidige coalitiepartijen erin staan. De informateur geeft aan nog te bezien of er een aanvullend gesprek met de huidige coalitiepartijen (en D66) moet worden belegd, alvorens hij tot zijn advies komt.

Bijlage 14: Verslag gesprek informateur en VVD, CDA, SP (en D66)

Dinsdag 7 april 2015, 15.30-16.20 uur te 's-Hertogenbosch

Aanwezigen

Bert Pauli (VVD), Nico Heijmans (SP), Marianne van der Sloot (CDA), Anne-Marie Spierings (D66, vanaf 16.05) Gerrit Jan Swinkels (informateur), Tom Siebeling (ambtelijke ondersteuning) en Marieke von Berg (verslag).

Introductie

De informateur leidt het gesprek in en laat de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP het verslag van het gesprek met D66 van hedenochtend lezen waarin de vragen van de drie partijen door D66 beantwoord zijn.

Verkenning mogelijke coalitie VVD, CDA, SP en D66

VVD, CDA en SP concluderen dat er uit de reactie van D66 geen blokkades blijken om te komen tot een inhoudelijk gelijkwaardig bestuursakkoord. Wel wordt geconcludeerd dat voor gelijkwaardigheid binnen de coalitie een consequentie zou kunnen zijn dat een college geformeerd zou moeten worden met 7 gedeputeerden. Indien deze coalitie met vier partijen verkend wordt, moet er achteraf geen blokkade blijken op dit aantal. Daarom geven de drie partijen aan deze consequenties in de afzonderlijke fracties te willen sonderen. De drie partijen geven daarbij aan dat indien één van de fracties aangeeft niet in te kunnen stemmen met de mogelijke consequentie, de drie partijen dan voor het verkennen van een coalitie VVD, CDA en SP zijn.

Op verzoek van de drie fractievoorzitters sluit Anne-Marie Spierings om 16.05uur bij het gesprek aan. De informateur praat mw. Spierings kort bij en de fractievoorzitters van VVD, CDA en SP geven aan dat zij vóór woensdag avond 24.00uur het resultaat van de fractie sondering door zullen geven aan de informateur.

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl